

Sygn. akt I C 2161/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Ligoń-Krawczyk

Protokolant: sekretarz sądowy Ewa Kocielnik

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2023 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa K. J., T. K.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę ewentualnie o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. ustala, że powódki przegrały proces w 100% i pozostawia rozliczenie kosztów postępowania referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku.

Sygn. akt **I C 2161/20**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 września 2020 r. (data nadania przesyłki, k. 43) K. J. i T. K., zastępowane przez profesjonalnego pełnomocnika, wnieśli przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o:

1. zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz każdej z powódek po 82.696,88 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

a) od kwoty 30.292,01 zł od dnia 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty;

b) od kwoty 52.404,87 zł od dnia następującego po upływie 14 dni od dnia doręczenia niniejszego pozwu pozwanemu do dnia zapłaty;

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz każdej z powódek kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa;

Ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia powyższego żądania wniosły o:

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz każdej z powódek po 29.308,16 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty;

4. zasądzenie od pozwanego na rzecz każdej z powódek kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (pозew, k. 3-23).

W odpowiedzi na pozew (...) Bank (...) S.A. z siedziba w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na pozew, k. 59-92).

Pismem procesowym z dnia 01 lipca 2022 r. (data nadania przesyłki, k. 242) strona powodowa dokonała zmiany (rozszerzenia) żądania głównego pozwu w ten sposób, że obok żądań dotychczas określonych storna powodowa wniosła również o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdej z powódek po 9.891,41 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następującego po upływie 14 dni od dnia doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego pisma do dnia zapłaty (pismo procesowe strony powodowej z 01 lipca 2022 r., k. 238). Pismo zawierające rozszerzenie powództwa zostało doręczone pozwanemu w dniu 18 lipca 2022 r. (pismo procesowe pozwanego z 29 lipca 2022 r., k. 252-264).

W odpowiedzi na pismo zawierające modyfikację powództwa pozwany podtrzymał w całości dotychczasowe stanowisko i wnioski w sprawie ponownie wnosząc o oddalenie powództwa w całości (pismo procesowe pozwanego z 29 lipca 2022 r., k. 252-264).

Do zamknięcia rozprawy strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie (protokół rozprawy z 21 listopada 2023 r., k. 304).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. J. poszukiwała środków na budowę budynku mieszkalnego w miejscowości S.. Udała się do różnych banków. W (...) S.A. pracownik przedstawił ofertę kredytu we frankach szwajcarskich. K. J. nie sprawdzała kursu franka, ani danych historycznych w tym zakresie. Nieruchomość miała zostać wybudowana na działce, którą darowała jej matka – T. K., ustanawiając na niej jednocześnie umowę dożywocia. Z tego względu pracownik banku wskazał, iż kredytobiorcą musi być również T. K. (zeznania powódki K. J., protokół k. 249-250, nagranie 00:12:19-00:16:37). K. J. nie zawierała innych umów kredytu hipotecznego (zeznania powódki K. J., protokół k. 249, nagranie 00:05:04). T. K. stawiała się do banku jedynie na podpisanie umowy (zeznana powódki K. J., protokół k. 250 nagranie 00:12:19; zeznania powódki T. K., protokół k. 250, nagranie 00:18:10).

W banku obowiązywały procedury odnośnie zakresu informacji jakie pracownik banku musiał przekazać kredytobiorcy, w tym o ryzyku walutowym i ryzyku zmiennej stopy procentowej. W procesie obsługi klienta, w czasie wnioskowania o kredyt i zawierania umowy kredytowej, zgodnie z procedurami obowiązującymi oddziały Banku, pracownicy oddziałów mieli obowiązek informowania klientów, że:

- konstrukcja umowy kredytu waloryzowanego kursem CHF oznacza, że saldo zadłużenia i raty kredytu są wyrażone w walucie CHF;

- w dniu wypłaty kredytu wypłacona kwota zostanie przeliczona z PLN na CHF po kursie kupna CHF obowiązującym w tabeli kursowej Banku w dniu wypłaty;

- kwota zadłużenia i rat kredytu może się zmieniać po przeliczeniu z CHF na PLN na dany dzień, w zależności od kursu sprzedaży CHF obowiązującego w tabeli kursowej Banku w tym dniu. Klientom były też przedstawiane aktualnie obowiązujące tabele kursowe, a także dane historyczne, jak kurs walut kształtowały się w przeszłości i jaki to miało wpływ na wysokość raty i kwoty kredytu (zeznania świadka K. D., zeznania na piśmie k. 198; zeznania świadka I. H., zeznania na piśmie, k. 203; zeznania świadka I. H., zeznania na piśmie, k. 205).

Od wejścia w życie w roku 2006 Rekomendacji S (Komisji Nadzoru Finansowego) (...) Bank przy weryfikacji zdolności kredytowej kredytobiorców zaczął stosować wymogi wynikające z przedmiotowej Rekomendacji. Zgodnie z nimi w przypadku klienta wnioskującego o kredyt indeksowany wysokość raty od wnioskowanego kredytu była liczona dla kwoty kredytu podwyższonej o 20% przy zastosowaniu jednocześnie oprocentowania jakie Bank stosował dla klientów w złotych (czyli wyższego) (zeznania świadka A. K., zeznania na piśmie, k. 224). Z kolei symulacja zgodnie z Rekomendacją S obowiązywała okres 12 miesięcy, przy najwyższym i najniższym kursie. Wymagane wahania kursu przewidywały 30% wzrost lub spadek. Bank nie mógł prognozować kursów, bo nie było to jego zadaniem. Symulacja wzrostu stopy procentowej przedstawiała ew. wzrost o 4% (zeznania świadka E. S., zeznania na piśmie, k. 217; zeznania świadka A. K., zeznania na piśmie, k. 225).

Pracownik banku miał obowiązek przedstawić klientom symulację spłat kredytu oraz informację jak zmiana kursu waluty wpłynie na wysokość rat i kwoty kredytu. Było wyjaśniane, że kredyt indeksowany do waluty obcej jest to kredyt, który zostanie wypłacony w PLN, natomiast jego wysokość zostanie obliczona zgodnie z kursem kupna waluty w momencie wypłaty kredytu, a wysokość raty zgodnie z kursem sprzedaży waluty w momencie spłaty. Było też wyjaśniane klientom dlaczego są stosowane dwa kursy – po kursie kupna był uruchamiany kredyt, a po kursie sprzedaży klient spłacał raty kredytu (tzw. spread walutowy, czyli dodatkowy zysk banku). Przy badaniu zdolności kredytowej bank brał pod uwagę wzrost kursu waluty. Jeżeli chodzi o zdolność kredytową, to klienci wnioskujący o kredyt indeksowany musieli posiadać wyższą zdolność kredytową w stosunku do klientów wnioskujących o kredyt w PLN. Przy wnioskowaniu o kredyt indeksowany rata ta była liczona w wysokości powiększonej o określony procent (zeznania świadka I. H., zeznania na piśmie, k. 203-203v).

Standardem rynkowym dla oprocentowania stosowanego w transakcjach kredytowo/depozytowych było i jest stosowanie stawek oprocentowania właściwych dla danej waluty. W przypadku CHF jest to np. LIBOR CHF a nie stawki WIBOR dla PLN (zeznania świadka E. S., zeznania na piśmie, k. 209).

W dniu **31 marca 2008 r.** w Z. K. J. i T. K. zawarły z (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę kredytu na cele mieszkaniowe **(...) nr (...)** (dalej: Umowa). Zgodnie z § 1 ust. 2 Umowy, integralną część Umowy stanowiły „Ogólne Warunki Kredytowania w Zakresie Udzielania Kredytów na Cele Mieszkaniowe oraz Kredytów i Pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A.” (dalej: OWKM), co do których kredytobiorca oświadczył, że je otrzymał, zapoznał się z ich treścią i na stosowanie których wyraził zgodę.

Zgodnie z § 2 ust. 1 Umowy, na wniosek z dnia 31 marca 2008 r. bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 200.000 zł denominowanego (waloryzowanego) w walucie CHF, na okres 360 miesięcy od dnia 31 marca 2008 r. do dnia 31 marca 2038 r. (ostateczny termin spłaty kredytu) na zasadach określonych w Umowie i OWKM. Stosownie do treści **§ 2 ust. 2 Umowy**, kwota kredytu denominowanego (waloryzowanego) w CHF lub transzy kredytu zostanie określona według kursu kupna dewiz dla ww. waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu. O wysokości wykorzystanego kredytu denominowanego (waloryzowanego) wyrażonej w walucie CHF, wysokości odsetek w okresie karencji oraz wysokości rat kapitałowo-odsetkowych w ww. walucie Bank miał informować kredytobiorców w terminie 7 dni od dnia całkowitego wykorzystania kredytu na zasadach określonych w OWKM (§ 2 ust. 3 Umowy).

Kredyt przeznaczony został na budowę budynku mieszkalnego w miejscowości S. gmina Z. na działce gruntu nr (...) (§ 3 ust. 1 pkt 1 Umowy). Wartość kosztorysowa inwestycji wynosiła 200.000 zł (§ 3 ust. 1 pkt 3 Umowy).

Zgodnie z § 4 ust. 1 Umowy, uruchomienie kredytu miało nastąpić w 2 transzach w terminach od dnia 31 marca 2008 r. w wysokości 100.000 zł i od dnia 1 sierpnia 2008 r. w wysokości 100.000 zł w formie przelewu na rachunek kredytobiorcy K. J.. W **§ 4 ust. 1a Umowy** wskazano, że każda transza kredytu wykorzystywana jest w złotych, przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości transzy według kursu kupna dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania danej transzy.

Stosownie do § 6 ust. 2 Umowy, bank pobrał od kredytobiorcy prowizję za udzielenie kredytu nie później niż w momencie uruchomienia kredytu w wysokości 0,00 zł.

W § 6 ust. 3 Umowy, kredytobiorca oświadczył, iż otrzymał wyciąg z „Taryfy prowizji i opłat (...) Banku S.A.”, akceptuje jego treść oraz zasady informowania o zmianie wysokości opłat i prowizji.

Według § 8 ust. 1 Umowy, oprocentowanie (stopa procentowa) kredytu w całym okresie kredytowania miało być zmienne i stanowiło sumę zmiennej stawki odniesienia oraz stałej marży Banku w wysokości 2,40 punktów procentowych, z zastrzeżeniem ust. 6 oraz z zastrzeżeniem zmiany marży Banku na podstawie § 11a Umowy.

W § 8 ust. 5 Umowy strony ustaliły, że podstawą do ustalenia oprocentowania na zasadach określonych w ust. 3 i 4 będzie stawka odniesienia, którą jest stawka rynku pieniężnego LIBOR 3-miesięczny z zaokrągleniem do dwóch

miejsce po przecinku, publikowana na stronie LIBORO1 serwisu Reuters lub też na jakimkolwiek ekranie zastępczym, o godzinie 11.00 czasu „londyńskiego” z dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania zmiany. Stosownie do § 8 ust. 7 Umowy, zmiana stopy procentowej wynikająca ze zmiany stawki odniesienia ma wpływ na wysokość należnych odsetek oraz wysokość rat kapitałowo-odsetkowych, a tym samym wpływa na łączną kwotę odsetek spłacanych przez kredytobiorcę w okresie kredytowania.

Szacunkowa łączna kwota wszystkich kosztów, opłat i prowizji do których zobowiązany jest kredytobiorca obliczona na dzień zawarcia umowy wyniosła 215.732,77 zł. Ostateczna wysokość łącznej kwoty zależy od wysokości oprocentowania kredytu w okresie obowiązywania umowy i kosztów związanych z ustanowieniem prawnych zabezpieczeń jego spłaty (§ 8 ust. 13 Umowy).

Stosownie do treści § 9 ust. 1 Umowy, ostateczny termin spłaty kredytu odsetek i innych należności oznaczono na dzień 31 marca 2038 r.

Po okresie wykorzystania kredytu kredytobiorca był zobowiązany do spłaty kredytu wraz z odsetkami w 355 ratach miesięcznych w dniu 31 każdego miesiąca począwszy od 30 września 2008 r. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych określona została w CHF. Spłata rat kapitałowo-odsetkowych dokonywana miała być w złotych po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych w złotych zależy od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości ww. kursu waluty ma wpływ na ostateczną wysokość spłaconego przez kredytobiorcę kredytu (**§ 9 ust. 2 Umowy**).

W myśl **§ 9 ust. 6 Umowy**, kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty odsetek w każdym miesiącu okresu o którym mowa w ust. 4 w dniu 31 każdego miesiąca, z zastrzeżeniem ust. 5. Wysokość należnych odsetek określona jest w CHF. Spłata należnych odsetek dokonywana jest w złotych po uprzednim przeliczeniu należnych odsetek według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Wysokość należnych odsetek w złotych zależy od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu spłaty.

Zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 1 Umowy, jako zabezpieczenie kredytu ustanowiono hipotekę umowną kaucyjną do kwoty najwyższej 400.000 zł ustanowioną na nieruchomości gruntowej zlokalizowanej w miejscowości S. gmina Z. dz. Nr (...), której właścicielem jest K. J. i dla której Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli KW nr (...) oraz cesję na rzecz banku praw z umowy ubezpieczenia lokalu mieszkalnego od ognia i innych zdarzeń losowych .

W § 11 ust. 3 Umowy wskazano, że bank na pisemny wniosek kredytobiorcy może dokonać zmiany sposobu indeksowania kredytu na warunkach określonych w OWKM.

W związku z zaciągnięciem kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej kredytobiorca oświadczył, że został poinformowany przez bank o ryzyku związanym ze zmianą kursów oraz rozumie wynikające z tego konsekwencje. Jednocześnie kredytobiorca zaakceptował zasady funkcjonowania kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej, w szczególności zasady dotyczące określonej kwoty kredytu w walucie wskazane w § 2 Umowy, sposobu uruchomienia i wykorzystania kredytu określone w § 4 Umowy oraz warunków jego spłaty określone w § 9 Umowy (§ 11 ust. 4 i 5 Umowy).

W myśl § 12 ust. 2 Umowy, w dniu zawarcia Umowy opłata za każdorazowe wysłanie upomnień oraz wezwania do zapłaty wynosi 8,00 CHF za każde z tych pism (umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...)nr (...) z 31 marca 2008 r., k. 29-31; Ogólne Warunki Kredytowania w Zakresie Udzielania Kredytów na Cele Mieszkaniowe oraz Kredytów i Pożyczek Hipotecznych w (...) Banku S.A., k. 99-101).

W § 4 Ogólnych warunków kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A. (dalej: OWKM), wskazano ogólne zasady oprocentowania kredytów oraz zasady informowania o jego zmianie (Ogólne Warunki Kredytowania w Zakresie Udzielania Kredytów na Cele Mieszkaniowe oraz Kredytów i Pożyczek Hipotecznych w (...) Banku S.A., k. 99-101).

K. J. przeczytała umowę i nie miała żadnych wątpliwości. Na chwilę podpisania umowy wszystko było dla K. J. jasne (zeznania powódki K. J., protokół k. 249 i 250, nagranie 00:09:45 i 00:14:10).

Wypłata kredytu nastąpiła w dwóch transzach: w dniu 10 kwietnia 2008 r. w wysokości 100.000 zł, która po przeliczeniu według kursu waluty banku w wysokości 2,1315, dała kwotę 46.915,32 CHF oraz w dniu 21 sierpnia 2008 r., która po przeliczeniu według kursu waluty banku w wysokości 1,9945, dała kwotę 50.137,88 CHF. Łącznie kredyt w wysokości 200.000 zł bank przeliczył na kwotę 97.053,20 CHF (zestawienie (...) Bank S.A., k. 102-103).

W okresie od 10 kwietnia 2008 r. do 5 grudnia 2019 r. w związku z zawartą Umową kredytową kredytobiorcy uiszcili na rzecz banku z tytułu kapitału łącznie 34.308,66 CHF, co zostało przeliczone przez bank na kwotę 122.332,89 zł oraz z tytułu odsetek kwotę 15.547,85 CHF, co zostało przeliczone przez bank na kwotę 43.819,28 zł. Tym samym łącznie uiszczono tytułem rat kapitałowo-odsetkowych kwotę 47.953,91 CHF, co zostało przeliczone na 166.382,77 zł (zaświadczenie (...) Bank (...) S.A. z 6 grudnia 2019 r., k. 38-40).

Następcą prawnym (...) Banku S.A. został (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (bezsporne).

W dniu 27 lutego 2020 r. K. J. i T. K., zastępowane przez profesjonalnego pełnomocnika, zgłosiły do (...) Bank (...) S.A. reklamację dotyczącą wykonywania umowy kredytu (...) nr (...) wraz z wezwaniem do zapłaty wnosząc o zaprzestanie stosowania wobec kredytobiorców niedozwolonych klauzul umownych (klauzul indeksacyjnych) zawartych w ww. umowie kredytowej w brzmieniu: § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2, § 9 ust. 6 Umowy oraz wezwały do zapłaty na rzecz każdej z nich po 30.292,01 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia, stanowiącego nadpłatę w spłacie ww. kredytu powstałą w okresie od marca 2010 r. do grudnia 2019 r. w związku ze stosowaniem przez bank w umowie niedozwolonych klauzul indeksacyjnych, w terminie 14 dni od otrzymania pisma, wraz z ewentualnymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności (reklamacja z 27 lutego 2020 r., k. 32-34). Reklamacja została doręczona do (...) Bank S.A. w dniu 9 marca 2020 r. (wydruk ze strony internetowej Poczty Polskiej – śledzenie przesyłek, k. 35).

W odpowiedzi (...) Bank S.A. poinformował pełnomocnika K. J. i T. K., iż nie znajduje podstaw do udzielenia odpowiedzi oraz żądanych informacji, gdyż są one objęte tajemnicą bankową, zaś zakres umocowania zawarty w pełnomocnictwie nie obejmuje upoważnienia pisemnego do uzyskania dostępu do informacji obejmujących tajemnicę bankową dotyczącą mocodawców, które przewidziane jest w art. 104 ust. 3 ustawy Prawo bankowe. Bank wskazał też, że z treści pisma nie wynika, że w przypadku zakwestionowania przez bank otrzymanego pełnomocnictwa, odpowiedź powinna być udzielona bezpośrednio kredytobiorcom (odpowiedź (...) Bank S.A. z 1 kwietnia 2020 r. na reklamację z dnia 27 lutego 2020 r., k. 37).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów. Sąd w całości dał wiarę dokumentom wymienionym w stanie faktycznym, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności, a Sąd nie miał podstaw do podważenia ich wiarygodności bądź zawartej w nich treści z urzędu.

Sąd ustalając stan faktyczny oparł się również na zeznaniach świadków A. K. (zeznania na piśmie, k. 223-226), E. S. (zeznania na piśmie, k. 208-219), K. D. (zeznania na piśmie, k. 196-199) i I. H. (zeznania na piśmie, k. 203-205) w zakresie wskazanym w stanie faktycznym. W tej części świadkowie posiadali informacje i podawali fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Świadkowie w sposób spójny i wiarygodny przedstawili posiadaną przez siebie wiedzę dotyczącą realizacji umów kredytowych waloryzowanych do waluty CHF zawieranych w pozwanym banku. Opisali w sposób szczegółowy obowiązujące, stosowane w nim procedury, dysponowali wiedzą o mechanizmie udzielania kredytu oraz standardowym, wzorcowym przebiegu tej procedury. W przeważającej części ich zeznania stanowiły potwierdzenie okoliczności wynikających z załączonych do akt sprawy dokumentów. Zeznania ww. świadków nie miały jednak znaczenia dla ustaleń Sądu co do prawidłowości pouczenia powodów o ryzyku kursowym, kursie waluty, spreadzie oraz kosztach kredytu, gdyż wskazani świadkowie nie uczestniczyli bezpośrednio w zawieraniu spornej Umowy.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się również częściowo na dowodzie z przesłuchania powódki K. J. (k. 248-250) i powódki T. K. (k. 250) w zakresie wskazanym w ustalonym stanie faktycznym. Jakkolwiek w ocenie Sądu powódki rzetelnie przedstawiły informacje na temat przyczyn i samego zawarcia Umowy to w przypadku pozostałych okoliczności (niespełnienie w sposób należyty obowiązków informacyjnych przez bank itd.) ich relacje nie znajdują potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Zebrane w sprawie dowody i ustalony stan faktyczny wskazują, że w chwili zawierania Umowy powódki zostały należyście poinformowane i posiadały pełną świadomość różnicy pomiędzy kredytem złotowym, a oferowanym kredytem indeksowanym, ryzyku walutowym, itd. W oparciu o otrzymane dane dokonały własnej analizy opłacalności produktów bankowych i zdecydowały się na skorzystanie z kredytu waloryzowanego do waluty obcej.

Sąd postanowieniem z dnia 10 listopada 2022 r. dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu bankowości, finansów i rachunkowości, oddalając w pozostałym zakresie wnioski strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego oraz wnioski strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c., jako nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy oraz z przyczyn jakie legły u podstaw nieuwzględnienia żądania pozwu, o czym w dalszej części uzasadnienia. W pkt 4 postanowienia Sąd zobowiązał pełnomocnika pozwanego do uiszczenia zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego w wysokości 1.000 zł w terminie 14 dni pod rygorem pominięcia dowodu, zaś w pkt 5 postanowił, że po wpłynięciu zaliczki akta sprawy skierować do biegłego celem wydania opinii w terminie 3 miesięcy w 3 egzemplarzach (postanowienie z 10 listopada 2022 r., k. 290). Postanowienie zostało doręczone pozwanemu w dniu 15 grudnia 2022 r. (elektroniczne potwierdzenie odbioru korespondencji, k. 294). Strona pozwana w wyznaczonym terminie nie uiszczyła wymaganej zaliczki, co zostało dodatkowo potwierdzone w rozmowie z pracownikiem kancelarii pełnomocnika pozwanego w dniu 8 lutego 2023 r. (notatka z 8 lutego 2023 r., k. 295).

Na rozprawie w dniu 21 listopada 2023 r. pełnomocnik pozwanego oświadczył, że wie, iż nie jest uiszczona zaliczka na czynności biegłego, jednocześnie wnosząc o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego (protokół rozprawy z 21 listopada 2023 r., k. 303). Ostatecznie Sąd, na rozprawie w dniu 21 listopada 2023 r., postanowił pominąć wniosek strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazane w postanowieniu z dnia 10 listopada 2022 r. z uwagi na nieuiszczenie zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego w terminie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo główne oraz ewentualne nie zasługiwały na uwzględnienie.

W niniejszym postępowaniu strona powodowa w roszczeniu głównym wniosła o zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz każdej z powódek po 82.696,88 zł (tytułem nadpłat dokonanych przez powódki na rzecz banku w okresie od września 2010 r. do grudnia 2019 r. przy pominięciu abuzywnych klauzul indeksacyjnych i zachowaniu pozostałych parametrów Umowy kredytowej) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie: od kwoty 30.292,01 zł od dnia 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 52.404,87 zł od dnia następującego po upływie 14 dni od dnia doręczenia niniejszego pozwu pozwanemu do dnia zapłaty. Dodatkowo w piśmie procesowym z dnia 1 lipca 2022 r. (pismo procesowe strony powodowej z 01 lipca 2022 r., k. 238), domagała się obok żądania głównego o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdej z powódek dodatkowo po 9.891,41 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następującego po upływie 14 dni od dnia doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego pisma do dnia zapłaty. Ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia powyższego żądania głównego powódki wniosły o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdej z powódek po 29.308,16 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty. Strona powodowa wskazała, iż postanowienia Umowy zawarte w § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2 i 6 Umowy kredytu są abuzywne z uwagi na to, że naruszają dobre obyczaje i jednocześnie rażąco naruszają interesy powódek.

W ocenie Sądu, nie ma racji strona powodowa, iż umowa łącząca strony jest nieważna.

Zgodnie z art. 58 § 1 i 2 k.c., nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo z zasadami współzycia społecznego. Zdaniem Sądu Okręgowego w sprawie niniejszej nie zachodzi sprzeczność przedmiotowej Umowy z bezwzględnie obowiązującym przepisami ustawowymi.

Istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy jest wskazanie przepisów regulujących umowę kredytu bankowego, tj. art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: prawo bankowe). Zgodnie z art. 69 ust. 1 prawa bankowego, w brzemieniu obowiązującym na datę zawarcia umowy kredytowej, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do ust. 2 wskazanego przepisu, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W treści art. 69 ust. 2 prawa bankowego wskazano zatem, jakie niezbędne postanowienia powinny być zawsze ujawnione w umowie bankowej. Nie wszystkie z tych elementów stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych tej umowy poszukiwać należy w art. 69 ust. 1 prawa bankowego.

W ocenie Sądu przedmiotowa Umowa (zgodna jest z art. 69 ustawy Prawo bankowe) spełnia wszystkie wymogi zawarte w przytoczonym artykule, nie jest próbą obejścia przepisów prawa bankowego, jak również nie wypacza natury umowy kredytu. W przedmiotowej Umowie kredytu jego kwotę ustalono na 200.000 zł, zaś walutę waloryzacji na CHF (umowa o kredyt hipoteczny (...) nr (...) z 31 marca 2008 r., k. 29-31). Zdaniem Sądu odpowiadają również prawu postanowienia Umowy odnoszące się do oprocentowania kredytu, w tym wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany. Umowa przewidywała też okoliczności, w jakich może dojść do zmiany oprocentowania oraz sposoby jakimi kredytobiorca o tej zmianie zostanie poinformowany (§ 8 Umowy, k. 29v; § 4 OWKM, k. 99v). Zauważyć też należy, że w dacie podpisania Umowy przepisy prawa bankowego nie przewidywały obowiązku zawarcia w umowie postanowień określających mechanizm tworzenia tabel kursowych, kursów walut, czy też umożliwiających stronie wpływanie na ww. elementy. Zawarcia w umowie takich postanowień nie domagały się również powódki.

Umowa kredytu waloryzowanego mieści się, w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ustawy Prawo bankowe). Umowa ta nie jest zatem sprzeczna z art. 358¹ § 2 k.c. wedle którego strony mogą zastrzec w niej, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Natomiast § 3 tego przepisu stanowi podstawę sądowej waloryzacji świadczeń. Należy wyjaśnić, że przepis art. 69 Prawa bankowego nie należy do przepisów określających w sposób sztywny wysokość świadczenia pieniężnego, w szczególności świadczenia kredytobiorcy, tj. kwoty kredytu, którą powinien zwrócić w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy kredytu. Z tego względu waloryzacja umowna tego świadczenia była dopuszczalna na podstawie art. 358¹ § 2 k.c. Przyjęcie za miernik waloryzacji waluty obcej nie stanowiło również naruszenia bezwzględnie obowiązujących przepisów ani zasad współzycia społecznego. Waloryzacja umowna przy zastosowaniu jako jej miernika waluty obcej wyraża się w tym, że kredytobiorca zwraca kredytodawcy wykorzystaną sumę kredytu, przy czym w związku z kursem waluty obcej suma ta może być wyższa odpowiednio do relacji do waluty obcej. Suma wykorzystana w dniu wykonywania umowy kredytu może mieć bowiem inną wartość rynkową w wyniku indeksacji walutowej. Innymi słowy, kredytobiorca może być zobowiązany do zwrotu bankowi sumy pierwotnie wykorzystanego kredytu (w chwili wykonania umowy przez bank), ale taka wykorzystana suma (w całości lub części) może mieć inną (wyższą) wartość rynkową w okresie spłaty kredytu. Tym samym należy zaznaczyć, że zasada nominalizmu zawarta w artykule 358¹ k.c., znajduje rozszerzenie w ustępie 2 wspomnianego artykułu, umożliwiającego waloryzację w drodze umowy (wyrok Sądu Najwyższy z 22 stycznia 2016 r., sygn. akt I CSK 1049/14).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r. (sygn. V CSK 445/14, Lex nr 1751291), który to pogląd Sąd Okręgowy podziela i odnosi do przedmiotowej sprawy, potwierdził, że dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Wspomniany powyżej art. 69 Prawa bankowego statuuje, że waluty samego kredytu oraz waluta jego spłaty nie muszą być tożsame. Tym samym, dopuszczalne jest tworzenie umów realizujących essentialia negotii umowy kredytu przy założeniu spłaty wierzytelności w walucie obcej.

Biorący kredyt, zwłaszcza długoterminowy z przeliczeniem zobowiązań okresowych (rat spłacanego kredytu) według umówionej waluty (klauzula walutowa) ponosi ryzyko polegające albo na płaceniu mniejszych rat w walucie kredytu, albo większych, niż to wynika z obliczenia w tej walucie, gdyż na wysokość każdej raty miesięcznej wpływa wartość kursowa waluty kredytu w stosunku do waloryzacji tego kredytu (wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2012 r., sygn. akt II CSK 429/11, Legalis nr 526856). Podkreślenia wymaga więc, że istotną konsekwencją umowy kredytu jest brak pewności w zakresie ostatecznego całkowitego jego kosztu zarówno ze strony banku, jak i kredytobiorcy. Dotyczy to także kredytów wyrażonych w PLN, nieindeksowanych do waluty obcej, szczególnie w przypadku zastosowania zmiennego oprocentowania kredytu, zależnego od szeregu czynników, na które kredytobiorca także nie ma wpływu. W przypadku wzrostu oprocentowania w okresie kredytowania, tak samo jak w przy zmianach na rynku walutowym, które mogą dotyczyć CHF, kwota wierzytelności wobec banku może ulegać zmianie, jednak nawet wówczas będzie to jedno i to samo zobowiązanie z tego samego tytułu, bez cech innych stosunków zobowiązaniowych. Zjawisko to nie stanowi naruszenia ustawy Prawo bankowe, ani Kodeksu cywilnego w zakresie prawa zobowiązań. Brak ekwiwalentności świadczeń jest więc pozorny, z uwagi na konieczność zachowania wzajemnej wartości waluty PLN i CHF.

Nie można oczekiwać od banku (który jako spółka prawa handlowego prowadzi nastawioną na zys działalność gospodarczą) udzielania kredytów bez umożliwienia mu osiągnięcia korzyści z umowy kredytu, bo tylko wówczas nie dochodziłoby do rozbieżności pomiędzy udzielonym kredytem, a zobowiązaniem do zwrotu wykorzystanego kredytu. Kredytobiorca, niedysponujący własnymi środkami pieniężnymi na realizację takiej inwestycji jak budowa domu, oraz taki kredytobiorca, który nie zamierza zaangażować posiadanych przez siebie środków finansowych, musi skorzystać z finansowego wsparcia ze strony banku, dla którego umowa kredytu jest źródłem przychodu, tym samym dochodzi do naruszenia równowagi między stroną konsumentką a spółką prawa bankowego. Nie jest to jednak równoznaczne z nieważnością umowy kredytu, ponieważ wykorzystanie mechanizmu waloryzacji nie narusza natury kredytu, gdyż zapewnia kredytodawcy zarobek w zamian za udzielenie kredytu.

Na ważność umowy kredytu nie wpływa również fakt, że waloryzacja kredytu była dokonywana jednostronnie przez bank w oparciu o kurs waluty u niego obowiązujący. Powódki zawarły umowę dobrowolnie, zgadzając się na wprowadzenie do nich obecnie kwestionowanych przez nie klauzul. Zdecydowały się na wybór kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej, co potwierdza zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym treść zeznań powódek (zeznania powódki K. J., protokół k. 249-250, nagranie 00:12:19-00:16:37; zeznania powódki T. K., protokół k. 250, nagranie 00:18:10).

W sprawie bezsporne jest, że powódki zawarły przedmiotową Umowę jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Zgodnie z przywołanym przepisem, konsumentem można być wyłącznie w zakresie czynności prawnych niezwiązanych bezpośrednio z własną działalnością gospodarczą lub zawodową. Decyduje więc brak związku danej czynności z wymienioną działalnością, a nie to, czy taka działalność jest w ogóle prowadzona przez osobę dokonującą czynności prawnej. Do uznania, że mamy do czynienia z konsumentem, wystarczy brak bezpośredniego związku czynności z działalnością gospodarczą lub zawodową; istnienie pośredniego związku nie wyklucza zatem uznania danej osoby za konsumenta (K. Osajda (red.), P. Miklaszewicz, Kodeks cywilny, Komentarz, wyd. 20, 2018, Legalis).

Zawarcie umowy jako konsument nie oznacza jednak „gwarancji satysfakcji”, tj. że umowa – w szczególności taka, która wiąże się z ryzykiem i uzależniona jest od czynników zewnętrznych, niezależnych od stron – będzie ostatecznie zawsze dla konsumenta korzystna. Jak wskazał Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z dnia 18 kwietnia 2016 r.

(sygn. III C 275/15, Mon.Pr.Bank. 2016 nr 10, str. 3) „działanie Państwa w zakresie ochrony konsumentów winno bowiem ograniczać się do ochrony przed działaniami podstępными bądź nieuczciwymi, nie mogą oni natomiast oczekiwać, że państwo ochroni ich przed wszelkimi negatywnymi konsekwencjami podejmowanych przez nich decyzji gospodarczych”, który to pogląd Sąd w tym składzie w pełni podziela. Podkreślić należy, że zawarcie umowy w charakterze konsumenta nie oznacza zwolnienia konsumenta z obowiązku dokonania przy zawieraniu umowy oceny rozmiaru zaciąganego zobowiązania i związanych z nim ryzyk. Jednocześnie żadne przepisy nie zabraniają konsumentom zawierania umów wiążących się z ryzykiem, jeżeli są oni gotowi je ponieść. Od konsumenta, należycie dbającego o własne interesy, należy oczekiwać aktywności i dążenia do wyjaśnienia wszelkich wątpliwości czy wszelkich niezrozumiałych kwestii szczególnie w kontekście umowy, która stanowi dla niego zobowiązanie. Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 5 października 2016 r. „w relacjach cywilnoprawnych nie jest dopuszczalne faworyzowanie żadnej ze stron, choćby była konsumentem, kosztem praw profesjonalisty. Trzeba też uwzględnić stale podnoszący się poziom wykształcenia, wiedzy, doświadczenia i świadomości prawnej ogółu społeczeństwa, w tym konsumentów, coraz lepiej przygotowanych do asertywnego uczestnictwa w obrocie prawnym” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 5 października 2016 r., sygn. I ACa 47/16, Legalis nr 1533035). W ocenie Sądu, nie ma podstaw do przyznania stronie powodowej uprzywilejowanej pozycji, w której powodowie byłiby zwolnieni z obowiązku przejawiania jakiegokolwiek staranności przy dokonywaniu oceny treści zawieranej umowy i od odpowiedzialności za jej skutki.

Oceny wymaga więc czy przed zawarciem przedmiotowej Umowy powódki zostały w sposób należyty poinformowane o treści umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej i związanych z jej zawarciem ryzykach.

W ocenie Sądu, z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie wynika, że strona powodowa została poinformowana m.in. o ryzyku związanym z zaciągnięciem kredytu hipotecznego indeksowanego kursem waluty obcej, a przede wszystkim o ryzyku kursowym i tabelach kursowych, co wynika również wprost z postanowień zawartej przez strony Umowy, w szczególności § 11 ust. 4 i 5 Umowy (k. 30). Strona powodowa nie wykazała, aby pozwany bank nie wypełnił względem powódek ciężącego na banku obowiązku informacyjnego. W ocenie Sądu powódki posiadały pełną i niezbędną wiedzę na temat spłaty rat kredytu oraz świadomość istnienia kursu walutowego, jego wahań i tabel kursowych. Powódki zostały poinformowane, iż uruchomienie kredytu i spłata rat kredytowych następuje według kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której waloryzowany jest kredyt. Powyższe wynika z postanowień Umowy i Ogólnych warunków kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe oraz kredytów i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A., stanowiącego integralną część umowy (k. 99-101).

Podnoszone przez stronę powodową zarzuty dotyczące umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty CHF wynikają, w ocenie Sądu, ze wzrostu kursu franka szwajcarskiego, na który pozwany bank nie miał żadnego wpływu i z którego to wzrostu nie odniósł żadnej korzyści. Wzrost kursu CHF wynikał bowiem z działań Centralnego Banku Szwajcarii, który w 2011 r. i 2015 r. doprowadził do uwolnienia sztywnego kursu CHF do innych walut. Zmiana kursu waluty, obiektywnie niekorzystna dla kredytobiorców, nie może stanowić podstawy do stwierdzenia, że zawarta przez nich umowa jest nieważna.

Uznać również należy, iż dopuszczalne było zawarcie z bankiem umowy o kredyt waloryzowany do waluty obcej. Przedmiotowa Umowa nie może być zatem uznana za bezwzględnie nieważną w związku z art. 58 k.c., gdyż nie narusza przepisów prawa, ani nie zmierza do obejścia ustawy, jak również nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Uznanie kwestionowanych przez stronę powodową postanowień za abuzywne wymaga subsumpcji przepisu art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Paragraf 2 powołanego przepisu wskazuje, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Z kolei paragraf 3 wskazanego artykułu definiuje niezgodnione indywidualnie postanowienia umowy jako

te, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie z § 4 powołanego przepisu ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Zakres zastosowania przytoczonej regulacji art. 385¹ k.c. sprowadza się do umów zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami. Dotyczy on jedynie postanowień innych niż określające główne świadczenia stron, nieuzgodnionych z konsumentem indywidualnie. Ponadto przesłankami uznania postanowień umownych jest taka ich treść, która kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Należy wobec tego zbadać umowę wiążącą strony w aspekcie wszystkich powołanych przesłanek.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie należy zastosować tzw. kontrolę incydentalną, tj. zbadanie spornych postanowień pod kątem tego, czy wypełniły one znamiona przewidziane w art. 385¹ § 1 k.c. Strona powodowa wskazała, że nie wiążą powódek postanowienia zawarte w § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2 i 6 Umowy kredytu z uwagi na ich abuzywność. Treść kwestionowanych postanowień została już przytoczona przez Sąd w niniejszym uzasadnieniu w części obejmującej uzasadnienie faktyczne sprawy, dlatego niecelowe jest ponowne ich przytaczanie w tym miejscu.

Zdaniem Sądu niedopuszczalne jest uproszczenie rozpoznania niniejszej sprawy poprzez odwołanie się tylko i wyłącznie do prejudycjalnego charakteru wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Tym samym dotychczasowe orzecznictwo nie ma decydującego wpływu na interpretację sprawy, albowiem każdorazowo Sąd obowiązany jest do dokonania całościowej oceny materiału dowodowego w celu ustalenia wiążącej strony treści stosunku prawnego. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 grudnia 2003 r. (sygn. akt III CZP 95/03, Legalis nr 60309), kontrola dokonywana w trybie przepisów art. 479³⁶-479⁴⁵ k.p.c. dotyczy nie analizy konkretnego stosunku zobowiązaniowego, lecz abstrakcyjnie rozumianej treści normatywnej wzorca umownego (niezależnie od tego nawet, czy znalazł on zastosowanie w następstwie zawarcia umowy), tj. na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy.

Rozszerzona prawomocność wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone, stosownie do obecnie dominującej linii orzeczniczej, o której mowa w art. 479⁴³ k.p.c., pod względem podmiotowym działa na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciw pozwanemu przedsiębiorcy. Oznacza to, że omawiany wyrok od chwili wpisania uznanego niedozwolonego postanowienia wzorca umowy do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów działa na rzecz wszystkich (strony powodowej i wszystkich osób trzecich), ale tylko przeciwko konkretnemu pozwanemu przedsiębiorcy (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., sygn. III CZP 17/15, MoP 2016 nr 2, str. 59). Regulacja dotycząca rozszerzonej prawomocności wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta ma jednak to ograniczone znaczenie, że dotyczy wyłącznie postanowień objętych wzorcami umownymi, będących przedmiotem kontroli abstrakcyjnej (ogólne warunki umów, regulaminy), nie dotyczy zaś postanowień umów zawartych indywidualnie pomiędzy stronami. Sąd, w sytuacji ustalenia niedozwolonego charakteru postanowienia umownego powinien dokonać oceny skutków abuzywności klauzuli waloryzacyjnej, a w szczególności jej wpływu na wysokość świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego przy zastosowaniu niedozwolonego postanowienia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24 października 2018 r., sygn. I ACa 324/18, niepubl.).

Postanowienia umowy kredytu, które łączą strony postępowania ustalone zostały w oparciu o preferencje powodów (konsumentów), zgłoszone we wniosku o udzielenie kredytu. Ostatecznie sama treść Umowy, z wyjątkiem postanowień odzwierciedlających dane zawarte we wniosku kredytowym, nie była indywidualnie uzgadniana co do końcowego słownego brzmienia, lecz na kształt ostatecznie przyjętego wariantu tej umowy i w ogóle na decyzję o jej zawarciu decydujący wpływ mieli sami powodowie, o czym w dalszej części uzasadnienia.

W judykaturze istnieje spór co do przyjęcia czy klauzule waloryzacyjne regulują świadczenie główne, czy też nie.

Zdaniem Sądu regulacje umowne związane z waloryzacją kredytu dotyczą głównych świadczeń stron. Co prawda ustawodawca nie określił, co należy rozumieć przez sformułowanie „główne świadczenia stron”, wskazane w art. 385¹ § 1 k.c., ale niewątpliwie są to takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia. Pojęcie to z pewnością należy interpretować w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Strona powodowa kwestionowała zapisy przedmiotowej Umowy dotyczące indeksacji, a zatem sposobu przeliczenia udzielonego im kredytu i rozliczenia wpłat dokonywanych przez nich na rzecz pozwanego tytułem spłaty zaciągniętego zobowiązania. Pojęcie „głównych świadczeń stron” w odniesieniu do umowy należy rozpatrywać w kontekście art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, zawierającego essentialia negotii umowy kredytu. Analizując kwestionowane przez powodów postanowienia umowne stwierdzić należy, że miały one wpływ na wysokość kredytu oraz wysokość poszczególnych rat. Stanowiły częściowo klauzulę waloryzacyjną, która wprost oddziałuje na wysokość świadczenia głównego stron. Z uwagi na powyższe, nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie nie wystąpiła podstawowa przesłanka wynikająca z art. 385¹ § 1 k.c. Kwestionowane postanowienia określały bowiem główne świadczenia stron, a strona powodowa nie wykazała, aby zostały one sformułowane w sposób niejednoznaczny. Omawiane regulacje odwołują się wprost do kursu kupna lub sprzedaży waluty obowiązującego w pozwanym banku w chwili wypłaty lub spłaty kredytu. Wskazać również należy, że kredytujący bank de facto nie miał technicznej możliwości wykonania umowy w inny sposób niż w oparciu o własne tabele kursów. Zdaniem Sądu treść tych postanowień nie budzi też wątpliwości.

Przyjmując nawet, że postanowienia te – jako dotyczące głównych świadczeń stron – nie zostały określone w sposób jednoznaczny, ewentualnie, że regulacje dotyczące waloryzacji nie regulują głównych świadczeń stron, to żądanie pozwu również nie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie należy zwrócić uwagę na realia zawierania umów w sprawach takich jak niniejsza, polegające na tym, że z jednej strony bank posiada pewną paletę produktów finansowych do wyboru i uzgodnienia, zaś z drugiej strony konsument zgłasza swoje konkretne potrzeby najpierw w drodze ustnej, a po dopasowaniu konkretnego instrumentu do jego potrzeb – w drodze wniosku o udzielenie kredytu.

Niewątpliwie, z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że strona powodowa chciała sfinansować budowę domu i poszukiwała produktu finansowego (kredytu), który zapewniłby uzyskanie potrzebnej kwoty, przy jednocześnie możliwie najniższych kosztach uzyskania kredytu. W rezultacie zgłoszone przez kredytobiorców potrzeby wywołały reakcję w postaci przedstawienia oferty, która mogłaby sprostać zgłoszonym potrzebom. Po otrzymaniu satysfakcjonującej oferty powódki de facto nie pretendowały nawet do ingerencji w treść postanowień. Trudno natomiast podważyć fakt, że mimo braku prób wpływania na kształt umowy, miały prawo to zrobić. Jakkolwiek strona powodowa w okolicznościach niniejszej sprawy w zasadzie nie wywierała wpływu na konkretne brzmienie kwestionowanych postanowień końcowej Umowy, to należy zauważyć, że kształt zaproponowanych warunków umownych był zdeterminowany potrzebami powódek świadomie przez nie zgłoszonymi. Ponadto strona powodowa nie podnosiła twierdzeń jakoby poszczególne zapisy Umowy były dla powódek nieodpowiednie w momencie zawierania Umowy. Należy zaznaczyć, że wskazane okoliczności nie obalają wprawdzie przesłanki niezgodnienia indywidualnego kwestionowanych postanowień z konsumentem, ale mają zdecydowany wpływ na ocenę zaistnienia dalszych przesłanek, o których mowa w przepisie art. 385¹ k.p.c. (rażącego naruszenia interesu konsumenta i sprzeczności dobrymi obyczajami).

W odniesieniu do przesłanek sprzeczności postanowień z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta, a także naruszenia zasad współzycia społecznego Sąd uznał, że strona powodowa nie wykazała spełnienia tychże przesłanek w niniejszym postępowaniu, co do żadnej ze spornych klauzul.

Jak podnosi się w doktrynie i orzecznictwie „dobre obyczaje” są w zasadzie odpowiednikiem „zasad współzycia społecznego”. Zgodnie z utrwaloną judykaturą do zasad tych zalicza się reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością, aprobowanymi społecznie zasadami. W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku, zaś „rażące naruszenie

interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku zobowiązaniowym. Rażąco naruszenie należy interpretować jako znaczne odbieganie przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Naruszenie interesów konsumenta ma być niewątpliwe, bezsporne i nacechowane znacznym ujemnym ładunkiem (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04, Biul. SN 2005 nr 11).

Wskazane w tym przepisie formuły prawne, służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/2004, Biul. SN 2005/11/13). Nie jest zatem wystarczające ustalenie nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy (sprzeczność z dobrymi obyczajami), lecz konieczne jest stwierdzenie prawnie relewantnego znaczenia tej nierównowagi (rażące naruszenie interesów konsumenta).

W kontekście stosunków prawnych łączących bank z jego klientami (stosunków umownych o charakterze ekonomicznym) przyjąć należy, że zasady współzycia społecznego wymagają od stron tych stosunków uczciwości (uczciwego obrotu) oraz lojalności. Powódki złożyły wniosek kredytowy, zostały zapoznane z ryzykiem kursowym i zaakceptowały zasady funkcjonowania kredytu denominowanego (waloryzowanego) (§ 11 ust. 4 i 5 Umowy, k. 30). Okoliczność, iż powódka T. K. stawiała się jedynie na jedno spotkanie w banku, w czasie którego doszło do zawarcia przedmiotowej Umowy nie świadczy o braku wypełnienia przez bank ciężących na nim obowiązków informacyjnych względem kredytobiorców. W takiej sytuacji brak jest podstaw dla twierdzenia, że Umowa, którą w dniu 31 marca 2008 r. zawarły powódki, narusza zasady współzycia społecznego czy też dobre obyczaje.

Strona powodowa nie wykazała również, by kurs CHF z tabeli kursowej pozwanego banku był ustalony dowolnie, a w szczególności z rażącym pokrzywdzeniem interesów kredytobiorców. Sąd zważył, że ustawodawca nie sprecyzował stopnia szczególności postanowień przewidujących sposób i termin ustalania przez bank kursu wymiany walut, na podstawie którego obliczane są raty kapitałowo-odsetkowe. Zdaniem Sądu, sporne postanowienia zostały też sformułowane na tyle precyzyjnie, na ile pozwala na to materia, której one dotyczą.

W niniejszej sprawie Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu bankowości, finansów i rachunkowości (postanowienie z 10 listopada 2022 r., k. 290). W pkt 4 postanowienia Sąd zobowiązał pełnomocnika pozwanego do uiszczenia zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego w wysokości 1.000 zł w terminie 14 dni pod rygorem pominięcia dowodu, zaś w pkt 5 postanowił, że po wpłynięciu zaliczki akta sprawy skierować do biegłego celem wydania opinii w terminie 3 miesięcy w 3 egzemplarzach (postanowienie z 10 listopada 2022 r., k. 290). Postanowienie zostało doręczone pozwanemu w dniu 15 grudnia 2022 r. (elektroniczne potwierdzenie odbioru korespondencji, k. 294). Strona pozwana w wyznaczonym terminie nie uiszczyła więc wymaganej zaliczki, co zostało dodatkowo potwierdzone w rozmowie z pracownikiem kancelarii pełnomocnika pozwanego w dniu 8 lutego 2023 r. (notatka z 8 lutego 2023 r., k. 295). Sąd, na rozprawie w dniu 21 listopada 2023 r. postanowił pominąć wniosek strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego dopuszczony postanowieniem z dnia 10 listopada 2022 r. z uwagi na nieuiszczenie zaliczki.

Sąd w postanowieniu z dnia 10 listopada 2022 r. (k. 290) oddalił wniosek strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego. Zdaniem Sądu, nie do zaakceptowania jest bowiem koncepcja przedstawiona przez stronę powodową we wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego (pkt 5 lit. c petitum pozwu, k. 4) dotycząca kredytu złotowego z oprocentowaniem LIBOR, a de facto taką koncepcję zawierał wniosek dowodowy strony powodowej w tym zakresie. Przyjmując koncepcję ferowaną przez stronę powodową nastąpiłaby niedopuszczalna zmiana przedmiotu świadczenia głównego. W takim przypadku doszłoby bowiem do zniekształcenia konstrukcji prawnej i ekonomicznej takiego typu kredytów z uwagi na zastosowanie nieadekwatnego wskaźnika oprocentowania. Kredyt złotówkowy podlega bowiem oprocentowaniu zmiennym wskaźnikiem WIBOR (plus stała marża banku), o którego wahaniami decydują inne czynniki, aniżeli czynniki w odniesieniu do wskaźnika LIBOR. Sąd nie ma też wątpliwości, że wybierając zadłużenie w walucie szwajcarskiej, powódki świadomie chciały skorzystać z niższego oprocentowania (LIBOR) w porównaniu z kredytem złotowym (gdzie obowiązywał WIBOR) i tym samym miesięcznie niższej raty kredytu. Modyfikacja treści umowy jedynie poprzez wyeliminowanie klauzul

uznanych za niedozwolone w sposób zaproponowany przez stronę powodową nie może zyskać aprobaty. Proste wyeliminowanie zakwestionowanych klauzul doprowadziłoby do niedopuszczalnej zmiany pierwotnego charakteru stosunku prawnego, łączącego strony. Doszłoby de facto do zastąpienia kredytu indeksowanego kursem waluty CHF, kredytem złotowym. Sąd podziela w tym zakresie pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 29 marca 2017 r. (sygn. akt I ACa 1233/16, LEX nr 2287417, iż „zmiana charakteru zobowiązania (z kredytu walutowego na kredyt stricte złotowy) musiałaby pociągać za sobą konsekwentnie zmianę stawki referencyjnej oprocentowania na stawkę WIBOR (znacznie mniej korzystną dla kredytobiorców), czyli indeks funkcjonujący dla obrotu złotowego przy giełdzie (...)”.

O rażącem naruszeniu interesów konsumenta można mówić wtedy, gdy dochodzi do istotnej oraz nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Rażące naruszenie należy interpretować jako znaczne odbieganie przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Naruszenie interesów konsumenta ma być niewątpliwe, bezsporne i nacechowane znacznym ujemnym ładunkiem (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04, Legalis nr 71468).

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu, strona powodowa nie wykazała, aby interes powódek jako konsumentów w omawianym stosunku zobowiązaniowym został w jakikolwiek sposób naruszony. W chwili zawierania Umowy powódki wiedziały o tym, że kredyt jest waloryzowany do waluty obcej, miały wiedzę w zakresie postanowień dotyczących ryzyka walutowego, oprocentowania, zabezpieczenia kredytu i początkowo odnosiły wymierne korzyści z wyboru tego rodzaju instrumentu finansowego.

Okoliczności sprawy i dokonana ocena dowodów prowadzą do wniosku, iż wpłacane przez powódki na rzecz pozwanego banku na podstawie postanowień Umowy kredytu kwoty nie stanowią świadczenia nienależnego. Uiszczane były na ważnej podstawie, a powódki zobowiązane były i nadal są względem pozwanego banku.

Żądanie powódek, zdaniem Sądu, jest również sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, tj. zasadą uczciwego postępowania w obrocie gospodarczym, równego traktowania kontrahentów czy lojalności. Gdyby bowiem roszczenie strony powodowej zostało uwzględnione, a pozwany zobowiązany zostałby do zapłaty dochodzonych przez powódki kwot, pomimo że zrealizowały one cel umowy, tj. skorzystały z udostępnionego im kapitału, to stanowiłoby to naruszenie praw osób, które w tym samym okresie planowały zaciągnięcie kredytu, jednak z uwagi na ryzyko związane z kredytem indeksowanym nie zdecydowały się na jego zawarcie i zaciągnęły kredyt złotówkowy, który w tym czasie był znacznie mniej korzystny finansowo.

Zasadą jest, że każde przejście wartości majątkowej z jednej osoby na drugą musi być prawnie uzasadnione. W związku z tym stosownie do art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby nie było to możliwe, do zwrotu jej wartości.

Przepis ten – w myśl art. 410 § 1 k.c. – stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (§ 2).

Okoliczności sprawy i dokonana ocena dowodów prowadzą do wniosku, iż wpłacone przez powódki na rzecz pozwanego, na podstawie postanowień Umowy kredytu kwoty nie stanowią świadczenia nienależnego. Uiszczone zostały na ważnej podstawie, a powódki są zobowiązane względem pozwanego banku. W związku z tym żądania zapłaty od pozwanego na rzecz powódek nie znajdują uzasadnienia. Sąd nie uznał również kwestionowanych postanowień Umowy za niedozwolone, tym samym powództwo główne oraz ewentualne o zapłatę, podlegały oddaleniu w całości (pkt I wyroku).

Zgodnie z art. 108 § 1 k.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji. Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym

strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W niniejszej sprawie Sąd w myśl przepisu art. 108 § 1 zd. 2 k.p.c. rozstrzygnął jedynie o zasadach ponoszenia kosztów procesu ustalając, że powódki przegrały proces w 100% i pozostawił ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, o czym orzekł w punkcie II wyroku.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w wyroku.

sędzia Ewa Ligoń-Krawczyk